

Helsinki 15.9.2016

Liikenne- ja viestintäministeriö
Tomi Lindholm
tomi.lindholm@lvm.fi

Viite: LVM/1024/03/2015

Viestinnän Keskusliiton lausunto postilain uudistuksesta

Viestinnän Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua liikenne- ja viestintäministeriön laatimasta postilain uudistamista koskevasta arviomuistiosta.

Kohtuuhintainen ja ennustettava lehtijakelupalvelu on turvattava

Lehtien jakelu on kansalaisyhteiskunnan kannalta tärkeä palvelu. Painettu media tarjoaa jatkossakin korvaamatonta lisäarvoa sekä kuluttajille että mainostajille. Sanomalehtien ja aikakauslehtien yhteiskunnallinen ja kulttuurinen merkitys tulisi ottaa huomioon, kun postilakia uudistetaan ja jakelupalveluja kehitetään.

Digitaalisen lukemisen kasvusta huolimatta yli 90 prosenttia lehtien tuloista tulee printtiliiketoiminnasta. Tämän vuoksi toimiva ja kustannustehokas fyysinen jakelu on lehtien kannalta erittäin merkittävä toimintaedellytys pitkälle tulevaisuuteen. Jakelupalvelun heikentäminen vaarantaisi sananvapauden toteutumista, heikentäisi demokratian toimivuutta ja uhkasi työpaikkoja jakelussa, lehtikustantamisessa ja painoyrityksissä.

Vähenevät jakeluvolyymit ja siitä johtuva kustannusten nousu edellyttävät postinjakelun uudistamista. Uudistuksen tavoitteeksi tulisi ottaa erilaisten jakeluiden tehokas yhdistäminen. Postilain avulla tulisi edistää jakeluyhtiöiden välistä yhteistyötä ja erityisesti varhaisjakelun ja perusjakelun yhdistämistä. Haja-asutusalueella on etsittävä jakeluun uusia, yrittäjäpohjaisia malleja. Myös Posti Groupin yritys rakenne tulisi arvioida uudelleen. On syytä selvittää, millainen valtion jakeluyhtiön rakenne parhaiten turvaisi sekä laissa asetetut yhteiskunnalliset velvoitteet ja kansalaisten peruspalvelut että tasapuoliset kilpailuedellytykset alan eri toimijoiden välillä.

Sanomalehdille 5-päiväinen jakelu on elintärkeä etenkin haja-asutusalueilla, missä ei ole taloudellisesti mahdollisuutta ylläpitää sanomalehtien varhaisjakelua. Taajamissa postia jaetaan arkisin kaksi kertaa päivässä, mutta maaseudulla perusjakelu on päivän ainoa jakokierros ja siten sanomalehtien tilaajille välttämättömyys. Viisipäiväinen palvelu on turvattavissa sanomalehdille uudistamalla jakelua yhdistämällä perus- ja varhaisjakeluja taajamissa ja hakemalla uusia tuottamismalleja haja-asutusalueille. Jakelun alueellinen kilpailuttaminen ja postinjakelun yhdistäminen maaseudun muiden yksityisten ja julkisen palvelujen kanssa edistävät jakelun kustannustehokkuutta. Tarvittaessa sanomalehti on määriteltävä postilaissa yleispalvelutuotteeksi.

Aikakauslehtien jakeluun riittää 2–3 jakelukertaa viikossa. Lehden toimittaminen perille sovittuna jakelupäivänä on sen sijaan tärkeä osa etenkin viikkolehtien palvelua tilaajilleen. Aikakauslehdet ovat jakeluyrityksen näkökulmasta yksinkertaisia tuotteita niiden suuren volyymin sekä keräilypäivien ja kohdeosoitteiden ennustettavuuden vuoksi. Alan haastavan taloudellisen tilanteen vuoksi postitoimintaa tulisi säännellä tavalla, jossa nämä tekijät voidaan ottaa täysimääräisesti huomioon jakelutuotekohtaisessa hinnoittelussa. Aikakauslehdet ovat pääsääntöisesti aihepiiriltään ja kohderyhmältään erikoistuneita medioita, joille käyttöliittymän mukavuus on monesti uutisoinnin nopeutta kriittisempi menestystekijä. Tästä syystä digitaaliset palvelut ennemminkin täydentävät fyysisesti jaettavaa aikakauslehteä kuin korvaavat sitä. Aikakauslehteä ei ole perusteltua määritellä yleispalvelutuotteeksi.

Kirjepostin kulkunopeusstandardia on järkevä uudistaa niin, että kirjejakelu voidaan yhdistää varhaisjakelun kanssa. Viestinnän Keskusliiton arvion mukaan jakeluiden yhdistäminen edellyttää kulkunopeusvaatimuksen lieventämistä jonkin verran nykyisestä. Tässä yhteydessä ykkösluokan kirjeen kulkunopeussäätelystä voidaan luopua. Jakeluiden yhdistäminen ei kuitenkaan edellytä kulkunopeuden lieventämistä lähellekään niin paljon kuin ministeriö arviomuistiossa ehdottaa. Ehdotettu kulkunopeusstandardi (50 % kolmantena päivänä ja 97 % viidentenä päivänä) voisi johtaa siihen, että osassa maata jakelu toteutettaisiin standardin sallimalla minimillä eli käytännössä vain kerran viikossa.

Tarvittaessa lehdistön toimintaedellytykset tulisi turvata siirtymäkauden ajan esimerkiksi valtion tilaaja- tai kuljetustuen avulla. Tuen voisi ohjata myös olemassa olevan yleispalvelun rahoitusmekanismin kautta.

Arviomuistiossa ehdotettu kirjelähetysten lokerikkojakelu voi osaltaan tehostaa jakelutoimintaa ja tätä kautta vähentää jakelupalvelun kustannuspaineita. Erityisesti sanomalehtien varhaisjakelussa ja siihen yhdistetyssä kirjejakelussa tulee kuitenkin säilyttää mahdollisuus myös luukkujakeluun. Tämä on mahdollista turvata parhaiten ehdotetussa vaihtoehdossa 3, joka antaa postiyritykselle ja asiakkaille mahdollisuuden sopia kuhunkin kohteeseen sopivasta jakelutavasta.

Postimarkkinoiden kilpailua tulee edistää

Viestinnän Keskusliitto kannattaa arviomuistiossa ehdotettuja postinumerojärjestelmää, osoitetietojen luovuttamista ja osoitetietojen luovutuksen irrottamiskustannuksiin perustuvaa hinnoittelua koskevia ehdotuksia. Ehdotetut muutokset edistävät osaltaan jakelukilpailua. Jatkovalmistelussa tulee tarkemmin arvioida, millä keinoilla jakelukilpailun syntymistä voitaisiin edistää ja estää kilpailua haittaavien pullonkaulojen syntymistä.

Kunnioitavasti

Vesa-Pekka Kangaskorpi

Hallituksen puheenjohtaja

Viestinnän Keskusliitto edustaa aikakauslehtien, sanomalehtien ja kirjojen kustantajia, painoalan yrityksiä sekä televisiotoimijoita. Työskentelemme kilpailukykyisen, yhteiskuntaa vahvistavan suomalaisen media-alan puolesta. Vaikutamme lainsäädännön ja työehtojen kehittämiseen aktiivisella edunvalvontatyöllä. Toimintaamme ohjaavia arvoja ovat jäsenyytyväisyys, asiantuntemus ja yhteistyö. Viestinnän Keskusliiton yhdistysjäseniä ovat Aikakauslehtien Liitto, Graafinen Teollisuus, Sanomalehtien Liitto sekä Suomen Kustannusyhdistys.